

УДК 37.013.43.091.2:379.8

Ю. БОЛОВАЦЬКА

Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

ТЕХНОЛОГІЯ ПІДГОТОВКИ ВИХОВНИХ ЗАХОДІВ У КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЄВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті представлений огляд технології підготовки та проведення виховних заходів у вищих педагогічних навчальних закладах. Розглянуто зміст шести основних технологічних етапів, зміст діяльності організатора виховного процесу та творчого колективу, котрі беруть участь у підготовці заходу.

***Ключові слова:** технологія, виховання, виховний процес, культурно-дозвіллева діяльність, творчий колектив, організатор виховного процесу.*

Постановка проблеми. Сьогодні в Україні тривають реформи, спрямовані на оновлення вищої освіти, зокрема виховного процесу. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури виявлено суперечності між зростаючою потребою сучасного суспільства у творчій особистості, яка готова до прийняття нестандартних, ефективних рішень, та існуючою системою підготовки студентської молоді, яка недостатньо реалізує потенціал ВНЗ з розвитку творчості. Ці протиріччя зумовлені невідповідністю між сутністю виховання, культурно-дозвіллевої діяльності й існуючими формами і методами проведення дозвілля.

Культурно-дозвіллева діяльність являє собою багатогранну, цілісну систему, яка включає педагогічні методики і технології, що створюють можливості вибору змісту, форм і засобів виховання студентської молоді, забезпечують альтернативність у задоволенні духовних запитів особистості, її інтересів, пізнавальних та інтелектуальних можливостей. Культурно-дозвіллева діяльність – складна і важко керована частина всієї виховної системи, що спрямована на розвиток особистості та створення культурних цінностей. При цьому ефективність виховної діяльності досягається не за рахунок збільшення кількості виховних заходів, а шляхом підвищення їх якості. Крім того, лише в культурно-дозвіллевій діяльності є елементи творчості, коли молода людина із суб'єкта споживання перетворюється на суб'єкт творення [2, с. 176].

Зберігаючи свою унікальність і неповторність, студент разом із організатором виховного процесу доповнює свої знання, розвиває здібності, активно та самостійно діє в умовах мінливого середовища, має можливість досягати вагомих результатів соціальної взаємодії і духовного самовдосконалення [1, с. 83].

Аналіз досліджень і публікацій. Проблемі процесу виховання, як складної керованої системи приділяли увагу в своїх наукових дослідженнях Б. Вульф, Л. Новікова, Г. Філонова, проблемі особистісно орієнтованої освіти та виховання – І. Бех, І. Зязюн, О. Алексюк, І. Підласий, О. Савченко, Н. Яременко, Є. Бондаревська, проблеми управління виховним процесом – В. Сухомлинський, В. Маслов, В. Пікельна, В. Сластьонін та ін.

Організація дозвілєвої діяльності у вищих навчальних закладах розглянута у роботах М. Кривко, В. Рачкова, А. Аріарського, В. Кірсанова, Ю. Стрельцова, Ю. Бондаревської, В. Тріодіна.

Аналіз наукових праць показав, що проблема особистісно орієнтованого виховання у культурно-дозвілєвій діяльності вищого педагогічного навчального закладу ще недостатньо досліджена як в теоретичному, так і в практичному аспектах. Потребують теоретичного обґрунтування і практичної розробки методи і засоби виховання з орієнтацією на творчу самореалізацію особистості, врахування її індивідуальних особливостей.

Формулювання цілей статті. Метою статі є розробка та висвітлення основних положень технології підготовки виховних заходів у системі культурно-дозвілєвої діяльності.

Виклад основного матеріалу. Культурно-дозвілєва діяльність може бути ефективною за умови впровадження технології підготовки виховних заходів.

Аналіз наукової літератури, періодичних педагогічних видань стверджує, що останнім часом все рідше вживається поняття «методика», натомість частіше вживається поняття «технологія» – педагогічна, освітня, виховна, навчальна. Поняття «технологія» в педагогіку прийшло ще в 20-ті роки ХХ століття. Зустрічається у працях А. Ухтомського, С. Шацького, В. Бехтерева. Вже тоді воно трактувалося по-різному. У подальші роки сутність поняття досліджували Т. Ільїна, С. Шаповаленко, О. Філатов, Ф. Фрадкін, І. Лернер, В. Беспалько, І. Прокопенко, Т. Назарова та інші.

Термін «технологія виховання» у педагогіку ввів А.С. Макаренко. Він вважав, що справжній розвиток педагогічної науки пов'язаний із її здатністю «проектувати особистість», тобто чітко передбачати ті її якості і властивості, які мають сформуватися у процесі виховання. Визначеність цілей дає можливість перейти до чіткої технології виховання.

На основі теоретичного аналізу наукових джерел розроблена технологія підготовки виховних заходів для студентів вищого педагогічного навчального закладу. Дана технологія включає в себе шість основних етапів.

Перший етап – цілепокладання. На цьому етапі визначається мета виховної діяльності, пропонуються конкретні виховні завдання, різні варіанти творчої справи.

Зміст діяльності організатора виховного заходу:
визначення мети і завдань виховного заходу;
відкрита мета – особистісно значуща для студентів, пов'язана з їхніми інтересами;
педагогічна мета (прихована), пов'язана з формуванням культурних якостей, корекцією дезадаптивної поведінки студентської молоді.

Зміст діяльності творчого колективу:
обговорення мети майбутньої діяльності;
висунення й обговорення варіантів майбутньої діяльності.

Другий етап – колективне планування виховного заходу. Суть колективного планування – здійснювати добір доцільних варіантів заходів, колективне обговорення цих варіантів, вибір майбутньої творчої справи. Планування відбувається на загальних зборах творчого колективу.

Зміст діяльності організатора виховного заходу.
Організатор, працюючи із студентською творчою групою, ставить додаткові запитання, зіставляє думки, пропонує їх обґрунтування, розвиває найбільш цікаві, корисні пропозиції. Таким чином, організатор, працюючи з творчим колективом, дізнається

про інтереси і бажання студентів; здійснюється розробка сценарного плану виховного заходу.

Зміст діяльності творчого колективу:

діяльність студентів у творчому колективі – генерування ідей, пропозицій до змісту майбутньої творчої діяльності; добір творчим колективом найбільш цікавих і вдалих пропозицій у ході загального обговорення; в результаті колективного планування студенти продумують справу від початку до логічного завершення, висловлюють свої бажання та пропозиції; долучаються до розробки сценарного плану виховного заходу.

Колективне планування може здійснюватись у формі «мозкового штурму», ефективною також є робота студентів у мікрогрупах. Усім мікрогрупам пропонуються завдання: протягом декількох хвилин дати відповідь на запитання «Як краще здійснювати майбутню творчу справу?». Після обговорення кожна мікрогрупа висловлює свій варіант вирішення завдання. Спільно обирають кращий варіант, або комбінують запропоновані ідеї, створюючи новий варіант [4, с. 208].

Третій етап – організація (підготовка) виховного заходу. На цьому етапі відбувається уточнення, конкретизація сценарного плану виховного заходу, виконання цього плану, заохочення ініціативи кожного учасника творчої команди. Важливим елементом у підготовці творчої справи є ТЗН, оскільки саме вони створюють загальне враження про рівень проведення творчої справи. Світло, звук, музичне оформлення, декорації – першооснова виховного заходу. Все більшої актуальності набуває співпраця творчої команди ВНЗ із мистецькими закладами міста, зокрема з Малою академією мистецтв імені Р. Кириченко, Міським будинком культури, Обласним центром естетичного виховання учнівської молоді та ін. Така співпраця згуртовує учнівський та студентський колективи, розкриває нові таланти, сприяє творчому зростанню та підвищує рівень виконавської майстерності.

Зміст діяльності організатора виховного заходу.

Організатор пропонує можливі варіанти проведення заходу, виокремлює кращі з них, бере участь у процесі підготовки заходу:

вносить пропозиції, радить, підказує варіанти вирішення завдань, труднощів, що виникають;

надає підтримку в разі ускладнень, позитивно оцінює кожний успіх.

Зміст діяльності творчого колективу.

Кожний учасник студентського колективу в рамках розробленого сценарного плану отримує свою ділянку роботи, за виконання якої несе безпосередню відповідальність.

Четвертий етап – безпосереднє проведення виховного заходу. На цьому етапі втілюється розроблений організатором виховного процесу та творчим колективом сценарний план.

Зміст діяльності організатора виховного заходу.

Одна із важливих умов для організаторів – створити позитивний емоційний настрій під час проведення концертної програми: підтримувати мажорний тон, дух бадьорості, впевненості у своїх силах, у своїй здатності нести людям радість, прагнення здолати будь-які труднощі. Корисні для учасників і можливі відхилення від задуму, які виникають під час проведення заходу. Ці ситуації складаються з різних непередбачуваних обставин і помилок, допущених учасниками заходу – це своєрідна «школа життя» [3, с. 56].

Важливо не підміняти собою учасників концертної програми, а стимулювати самостійний пошук виходу із складних ситуацій.

Зміст діяльності творчого колективу.

Цей етап здійснюється відповідно до сценарного плану проведення виховного заходу. Студенти, які беруть участь у заході, виконують певну роль, яка має сприяти формуванню окремих особистісних якостей, корекції дезадаптивної поведінки.

П'ятий етап – підбиття підсумків, оцінювання результатів заходу.

Зміст діяльності організатора виховного заходу.

Організатор оцінює й аналізує результати спільної діяльності, розробляє зі студентством критерії такого оцінювання.

Зміст діяльності творчого колективу.

Аналізуючи підсумки проведеної колективної творчої справи, студенти відповідають на запитання:

що було добре? Що вдалося виконати із запланованого? Завдяки чому? Кому ми повинні висловити подяку?

що не вийшло і чому? (аналіз відхилень від початкового плану);

що перетворити на традиції? Що маємо враховувати на майбутнє?

Шостий етап – організація післядії. На цьому етапі ухвалюються рішення, розглянуті загальними зборами творчого колективу, вносяться відповідні зміни, задумується нова творча справа.

Зміст діяльності організатора виховного заходу.

Організатор вносить корективи у діяльність, вказує на необхідність використання досвіду в процесі організації та проведення аналогічних виховних заходів.

Зміст діяльності творчого колективу.

На основі проведеного аналізу студенти разом із організатором визначають подальшу діяльність колективу і вносять необхідні корективи.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Отже, культурно-дозвіллева діяльність, а також основні аспекти її методології створюють комфортні умови для здобуття студентами знань, умінь і навичок за інтересами, сприяють всебічному розвитку, стимулюванню та реалізації їхнього духовного і творчого потенціалу, професійному самовизначенню. Необхідно підтримувати прагнення студентів до соціальної активності, адже саме в такій діяльності розвиваються позитивні особистісні якості молодого людини і поступово формується внутрішній механізм саморегуляції особистості.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні особистісно орієнтованого виховання студентів у культурно-дозвіллевій діяльності вищого педагогічного навчального закладу.

Список використаних джерел

1. Бондаренко М.П. *Организация воспитания студенческого коллектива* / Бондаренко М.П. – К.: Высшая школа, 1999. – 169 с.
2. Бочелюк В.Й. *Дозвіллезнавство: навчальний посібник для вузів* / В.Й. Бочелюк, В.В. Бочелюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 207 с.
3. *Новые технологии воспитательного процесса* / Щуркова Н.Е., Гитюков Б.Ю., Савченко И.П. – М.: Творч. педагогика, 1993. – 110 с.
4. Петрова І.В. *Дозвілля в зарубіжних країнах*. – К.: Кондор, 2005. – 408с.

Стаття надійшла до редакції 27.02.2012.

Ю. Боловацкая

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленко, Україна

ТЕХНОЛОГИЯ ПОДГОТОВКИ ВОСПИТАТЕЛЬНЫХ МЕРОПРИЯТИЙ В КУЛЬТУРНО-ДОСУГОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ВЫСШЕГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ

В статье представлен обзор технологии подготовки и проведения воспитательных мероприятий в высших педагогических учебных заведениях. Рассмотрено содержание шести основных технологических этапов, содержание деятельности организатора воспитательного процесса и творческого коллектива, принимающих участие в подготовке мероприятия.

Ключевые слова: технология, воспитание, воспитательный процесс, культурно-досуговая деятельность, творческий коллектив, организатор воспитательного процесса.

Y. Bolovatskaya

Poltava Korolenko national pedagogical university, Ukraine

**TECHNOLOGIES OF EDUCATIONAL ACTIVITIES IN CULTURAL AND RECREATIONAL
ACTIVITIES UNIVERSITY**

This article provides an overview of technology training and the educational activities of higher educational institutions. The content of the six major stages of the process, the content of the organizer of the educational process and the creative team involved in the preparation of the event.

Keywords: *technology, education, educational process, cultural and leisure activities, creative team, organizer of the educational process.*